

Єфімов Юрій Вікторович,
аспірант кафедри політології та філософії,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
ORCID 0000-0003-2848-5583

УДК 351.777:504.06

doi: 10.34213/tp.20.02.33

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА РИЗИКИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Теоретично обґрунтовано сфери, викривлення або недоліки в яких пов'язано з екологічними проблемами. З метою визначення напрямів формування та реалізації екологічної політики держави в контексті сучасних екологічних викликів глобального простору проаналізовано еволюцію екологічних проблем та заходів щодо вирішення їх на державному рівні. Визначено змістовні характеристики різних типів екологічної політики держави. Акцентовано увагу на необхідності комплексного аналізу соціальних, економічних та екологічних ризиків при формуванні екологічної політики.

Ключові слова: проблеми екології, екологічна політика, екологічні цінності, громадськість, типологія екологічної політи, екологічні ризики, економічні стимули.

Постановка проблеми. Різноманітні дії окремих людей та установ на всіх рівнях суспільства, як у державному, так і у приватному секторі, будуть важливими для довгострокових цілей охорони довкілля та сталого розвитку. Вони можуть користуватися транспортними засобами, також можуть обирати енергоефективні та екологічно безпечні товари широкого вжитку тривалого користування та використовувати меншу кількість із них, переробляти або компостувати відходи та налаштувати свої системи кондиціонування та опалення для економії енергії. Аналогічно, підприємства можуть зробити багато для покращання енергоефективності, запобігання забрудненню та просування інших стійких практик. Проте уряд відіграє важливу роль у вирішенні екологічних проблем. Державна політика формує вид наукових досліджень, що підтримуються, а отже, темп та характер багатьох науково-технічних розробок. Урядова політика також впливає на розроблення та використання економічних стимулів, зміни екологічних цінностей суспільства, а також на використання енергії та ресурсів самими державними установами. Реалізація такої політики вкрай актуальна, оскільки екологічні загрози створюють проблеми для суспільних чи колективних благ, які неможливо вирішити лише приватними діями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теорію та практику процесу формування екологічної політики досліджували Ю. Боковикова, Н. Зіновчук, Н. Маиш, А. Надежденко, Д. Якушев та ін. Серед зарубіжних авторів слід відмітити дослідження у сфері науки публічного управління та екологічного захисту таких авторів: Г. Вінтера, Л. Вольффа, О. Дубовик, М. Крафта, Л. Кремера, О. Саркісова, Р. Тобіна та ін. Проте в сучасних умовах реформування виникають актуальні проблеми, що вимагають удосконалених підходів щодо визначення особливостей забезпечення розвитку територій засобами екологічної політики. Одночасно у вітчизняній науковій літературі нестача комплексного аналізу типів та характеру впливу змін рівня розвитку екологічного захисту з урахуванням специфіки сучасних підходів до державного управління.

Мета дослідження. Базуючися на стані наукового вивчення проблематики та екологічної практики формування національної політики щодо екологічних питань, метою статті обрано обґрунтування особливостей реалізації та ризиків екологічної політики.

© Єфімов Ю. В., 2020

Виклад основного матеріалу. Ґрунтуючися на результатах теоретичних досліджень у різних галузях знань, можна дійти висновку, що екологічні проблеми пов'язано з викривленнями або недоліками у сферах:

1) наукових знань та використання їх. Багато вчених, а також лідерів бізнесу вважають, що екологічні проблеми можна пов'язати переважно з нестачею наукових знань про динаміку природних систем або використання технологій або з неприйняттям систематичного погляду, що підкреслює взаємозв'язки між компонентами складних екологічних та економічних систем. Вони також можуть вказувати на неспроможність належно використати такі знання, як в уряді, так і у приватному секторі. В останні роки багато вчених галузі охорони навколишнього середовища також доводили новий підхід до визначення пріоритетів досліджень, підкреслюючи необхідність міждисциплінарної "науки про стійкість", яка "прагне зрозуміти фундаментальний характер взаємодій між природою та суспільством" [1, с. 79–95]. Інші вчені закликали створити незалежне агентство з питань науки систем Землі, яке могло б вийти поза бюрократичні межі та сприяти інноваційному вирішенню екологічних проблем [3; 4]. Прихильники подібного роду наукових досліджень та реконструкції агентства вважають, що необхідний набагато тісніший зв'язок між наукою про навколишнє середовище та світом публічної політики;

2) економіки та стимулів, застосовуваних в економічній політиці. Інша група науковців, зокрема економісти, вважає, що причинами екологічних негараздів є більше дефіцит наукових знань чи доступних технологій, ніж певний дисбаланс стимулів. Люди зловживають природними ресурсами, особливо загальнодоступними ресурсами, такими як атмосфера, поверхневі води та ґрунтосільна земля, або не здатні застосувати нові перспективні технології, такі як сонячна та вітряна енергетика, тому що існує думка про безпосереднє отримання економічної вигоди від сучасної практики або відсутність шкідливих наслідків економічних втрат.

Ще один поширений приклад викривлених економічних стимулів можна знайти в містах. Люди, як правило, чинять опір використанню масових перевезень та наполягають на тому, щоб керувати своїми автомобілями на роботі, навіть якщо автошляхи сильно перевантажені, а значить, це коштує їм дорогоцінного часу, а міста, у яких вони мешкають, забруднюються колективними вихлопами транспортних засобів. Хоча вони можуть чітко бачити деградацію навколишнього середовища, яке викликає їх поведінка, у них обмаль стимулів для зміни своїх навичок водіння.

Через такі моделі поведінки економісти та аналітики пропонують переробити економічні та поведінкові стимули, які створюють нинішні нереалістичні ринкові ціни. Такі ціни посилають споживачам та бізнесу неточні та невідповідні цінові сигнали, заохочуючи поведінку, що може бути руйнівною для навколишнього середовища. Це може бути зроблено, наприклад, за допомогою державної податкової політики;

3) екологічних цінностей та етики. Отже, екологічна криза є наслідком наших систем переконань та цінностей, дуже недосконалих перед сучасними екологічними загрозами, хоч би якими були решта чеснот. Екологи стверджують, що цінності, наведені в нормативних документах глобального рівня, суттєво впливають на нашу особисту поведінку та інституційні пріоритети і тому є однією з найбільш фундаментальних причин виснаження природних ресурсів та деградації навколишнього середовища, а також головним обмеженням того, чого реально може досягти будь-яка публічна політика, коли

для успіху потрібна підтримка громадськості. Тому екологи наполягають, що цінності мають змінюватися, щоб поведінка людини ставала більш відповідною сталому використанню біосфери та щоб прийняти й упровадити відповідну державну політику.

Такі ідеї не є новими, навіть якщо вони сьогодні більш помітні, ніж у попередні періоди. Наприклад, Л. Алдо, один із найвідоміших прихильників екологічної етики, писав, що суспільство отримає користь від прийняття екологічної етики, яку він назвав “земельною етикою” [3, с. 110].

У свою чергу, Р. Пьолке вивів перелік 13 цінностей, які становлять “основне ядро екологічної перспективи” [1, с. 200]. Він далі перерозподілив їх на три основні цілі:

- 1) захист екологічних систем, дикої природи та біорозмаїття;
- 2) мінімізація негативних впливів на здоров'я людини;
- 3) встановлення стійких моделей використання ресурсів.

Наслідком є те, що просто реформування екологічної політики для покращання короточасних урядових дій без будь-яких змін основних цінностей суспільства буде недостатньою для досягнення довгострокових цілей сталого розвитку. Натомість можуть знадобитися також зміни в політичних, соціальних, культурних та економічних інститутах. Папа Франциск виступив із таким аргументом у 2015 р. у своєму широко обговорюваному енциклічному листі про зміну клімату, де він окреслив виклик як у моральному, так і науковому плані [3, с. 89]. Це справедливо, навіть якщо дослідники з питань навколишнього середовища продовжують детально обговорювати, які саме суспільні зміни необхідні. Такий акцент на етиці та цінностях говорить про те, що державна політика повинна оцінюватися частково на цій основі, а не лише на широко використовуваних стандартах, таких як ефективність у вирішенні проблеми або ефективність використання державних та приватних ресурсів.

Кожна з цих трьох перспектив пропонує чітке розуміння екологічних проблем та вирішення їх. Усі мають сенс, хоча жодна не пропонує повного розуміння або достатнього порядку денного для дій. Мало хто сумнівається в тому, що суспільству потрібні кращі наукові знання, перехід на екологічно сприятливі та більш продуктивні технології або більш всебічні та комплексні аналіз та планування політики. Також багато хто не заперечуватиме необхідності в більших економічних та особистих стимулах для економії енергії, води та інших ресурсів, а також у більш сильній та більш широкій прихильності до екологічних цінностей у нашому особистому житті.

Більше того, мало хто заперечуватиме, що різноманітні дії окремих людей та установ на всіх рівнях суспільства, як у державному, так і в приватному секторі, будуть важливими для довгострокових цілей охорони довкілля та сталого розвитку. Люди можуть обрати жити поруч із місцями, де вони працюють, гуляють або їздять на велосипедах, або використовувати масовий транспорт, а не приватні автомобілі, або, принаймні, можуть використовувати транспортні засоби з високою економією палива. Вони також можуть обирати енергоефективні та екологічно безпечні товари широкого вжитку тривалого користування та використовувати меншу кількість із них, переробляти або компостувати відходи та налаштувати свої системи кондиціонування та опалення для економії енергії. Аналогічно, підприємства можуть зробити багато для покращання енергоефективності, запобігання забрудненню та просування інших стійких практик, і багато хто намагається зробити це сьогодні.

Проте уряд відіграє важливу роль у вирішенні екологічних проблем. Державна політика формує вид наукових досліджень, що підтримуються, а отже, темп та характер багатьох науково-технічних розробок. Вона також впливає на розроблення та використання економічних стимулів (як то податків на бензин), зміни екологічних цінностей суспільства (наприклад, через освітні програми в державних школах), а також на використання енергії та ресурсів самими державними установами, такими як міністерство оборони. Ми очікуємо від уряду проведення такої політики, оскільки екологічні загрози становлять проблеми для суспільних чи колективних благ, які неможливо вирішити лише приватними діями. Витрати можуть бути занадто великими для приватних ініціатив, і певна діяльність може вимагати законних повноважень або політичної легітимності, якими володіють лише уряди. Приклади включають виділення великих площ громадських земель для національних парків, цілин та заповідників дикої природи та створення цілої низки міжнародних програм охорони навколишнього середовища, розвитку та допомоги населенню.

Майже те саме стосується національної чи державної регуляторної та податкової політик. Такі політики прийнято багато в чому тому, що суспільство доходить висновку, що ринкові сили самі по собі не дають бажаних результатів – твердження, що сильно підкріплене глибокою рецесією, яка почалася в 2008 р., що багато хто пов'язує з рішенням не регулювати дуже спекулятивну фінансову діяльність на Уолл-стріт. Навіть прихильники вільного ринку визнають, що “недосконалість” на ринках (як невідповідна інформація, недостатня конкурентоспроможність та такі зовнішні впливи, як забруднення) може виправдати державне регулювання. У всіх цих випадках діяльність приватного сектору цілком може сприяти бажаним соціальним цілям. Однак розмах та величина екологічних проблем, рівень ресурсів, необхідних для вирішення їх, та невідкладний громадський тиск для дій можуть підштовхнути ці питання до порядку денного уряду.

Таким чином, державна політика допомагає заповнити розриви, які створено, коли мільйони людей та тисячі корпорацій роблять незалежний вибір у ринковій економіці. Яким би раціональним кожен такий вибір не був з точки зору особистості чи корпоративних зисків, вони майже завжди керуються більшою турботою про особисті вигоди та короткострокові прибутки корпорацій, ніж про довгострокові соціальні цілі чистого та безпечного середовища чи про сталий розвиток. Отже, існує необхідність встановлення певних обмежень щодо цього вибору або надання стимулів, щоб допомогти людям та організаціям зробити їх соціально відповідальними. Це основні цілі екологічної політики.

Цілі екологічної політики та обрані засоби для досягнення їх встановлюються різноманітними політичними процесами, від місцевого до міжнародного рівня. Вони також є продуктом взаємодії багатьох людей та груп, що активно беруть участь у цих процесах. Екологів сьогодні добре представлено у прийнятті рішень на більшості державних рівнів, якщо не нарівні з комерційними та промисловими групами. Наявність безлічі зацікавлених груп та наочність екологічної політики зазвичай гарантують, що цілі та інструменти політики підлягають інтенсивним політичним дискусіям, при цьому сьогодні особливо уваги приділяється їхнім вартості та ефективності.

Демократичне прийняття рішень та громадська підтримка мають вирішальне значення для успішної екологічної політики. Вони особливо важливі, якщо екологічна політика має бути соціально прийнятною, а також технічно обґрунтованою. Демократична політика мало коли є простою, і вона стає

особливо складною, коли люди, групи інтересів та політичні партії дотримуються різко розбіжних поглядів на ці питання і не хочуть, чи не можуть, піти на компроміс зі своїми поглядами. Конфлікт навколо екологічної політики був поширеним з початку сучасного екологічного руху, і він триває й сьогодні, як це очевидно в суперечках щодо енергетичної політики та зміни клімату, серед багатьох інших питань. У той самий час на всіх рівнях влади є визначні приклади, які демонструють, як конфлікти можна вирішити за допомогою спільних процесів і як широко може бути прийнято і введено в життя широко підтримувану екологічну політику.

Не всі оцінки екологічної політики настільки позитивні щодо потенціалу демократичних рішень. Критики стверджують, що залучення громадськості чи громадянський екологізм [2–4] можуть бути проблематичними, коли громадяни не мають спроможності розуміти часто складні екологічні проблеми або твердо виступають проти дій, які, на їхню думку, можуть загрожувати їхньому способу життя. Оскільки наступне покоління в екологічній політиці справді починає ставити питання щодо способу життя (наприклад, споживання енергії), такі критики задаються питанням, чи можуть демократичні процеси не ускладнити урядам вжиття суттєвих дій та як робити це оперативно [2, с. 296].

З іншого боку цього аргументу вчені виявили, що стурбованість громадськості довкіллям та підтримка зусиль із охорони навколишнього середовища були відносно високими та наполегливими, навіть якщо більшість людей не є достатньо поінформовані з цих питань [2, с. 308]. Інші стверджують, що громадськість може досить добре вирішувати складні технічні питання, якщо їм надається можливість дізнатися про них та обговорити їх [2, с. 299; 4, с. 310]. Можна також розробити державну політику для полегшення участі людей у прийнятті рішень, у такий спосіб підвищуючи реагування уряду на потреби громадян. Деякі можуть бути позитивними, а деякі негативними. Є сенс спробувати зрозуміти їхнє походження, сучасні форми, досягнення та недоліки.

Державну політику можна визначити як дії уряду у відповідь на соціальні проблеми. Екологічна політика стосується дій уряду, які впливають або намагаються вплинути на якість навколишнього середовища або використання природних ресурсів. Це являє собою колективне рішення суспільства переслідувати певні екологічні цілі та використовувати певні інструменти для досягнення їх. Екологічна політика не міститься в жодному законі чи адміністративному рішенні. Це швидше встановлюється різноманітним зібранням законів, постанов та судових прецедентів, які керують нацією, і на неї впливає ставлення та поведінка посадових осіб, відповідальних за реалізацію та виконання закону. Екологічна політика включає не тільки те, що уряди вирішили зробити для захисту якості довкілля та природних ресурсів, але і те, чого вони вирішили не робити; рішення не діяти означає, що уряди дозволяють іншим силам формувати довкілля. Наприклад, вибравши не проводити всебічної енергетичної політики протягом останніх кількох десятиліть, нація фактично залишала рішення про те, скільки і якої енергії ми використовуємо, для приватних осіб та корпорацій. Цей вибір зараз серйозно переглядається, коли оцінюються наслідки значної залежності країни від викопних видів палива.

Науковці з питань державної політики також нагадують, що політика може бути відчутною, з реальними наслідками або значною мірою символічною [1, с. 47]. Тобто не всі екологічні політики покликано вирішувати проблеми. Деякі мають виразний характер. Вони формулюють екологічні цінності та цілі, що мають велике значення для громадськості та особливо для

ключових груп інтересів, таких як екологи. Такі твердження можуть мати невеликий прямий зв'язок із законодавчо визначеними цілями та завданнями політики, хоча вони, тим не менш, можуть привести до важливих екологічних змін з часом, впливаючи на громадські переконання та організаційні цінності та прийняття рішень. Хорошим прикладом на міжнародному рівні є Кіотський протокол про зміну клімату. Підписання або невідписання протоколу надіслало важливе повідомлення протягом 1990-х та 2000-х рр. про позицію нації в цьому питанні, а прийняття самого протоколу означало, що країни в усьому світі сприймають кліматичні зміни серйозно. Однак погодження з протоколом мало сказало про те, що насправді робили країни щодо своїх політик та практик, що впливали на викиди парникових газів.

Важливим є питання типології екологічної політики. Основні типи політичних дій існують у вигляді регуляторної, розподільної та перерозподільної політики. Кожну з них пов'язано з різними моделями розроблення політики. Більшість екологічних політик належать до тієї чи іншої категорії, хоча, як це стосується більшості типологій, відповідність є недосконалою. Наприклад, регуляторна політика намагається зменшити або розширити вибір, доступний громадянам та корпораціям для досягнення соціальної мети. Вони можуть підвищувати вартість, забороняти чи примушувати певні дії, забезпечуючи санкції та заохочення. Найпоширеніший підхід – це встановлення та дотримання таких норм, як кількість забруднювальних речовин, які підприємство може викидати у повітря чи воду. Більшість політик щодо захисту навколишнього середовища, таких як Закон про чисте повітря та Закон про чисту воду, є нормативними. Політика, пов'язана з регуляторною політикою, як правило, тяжіє до стримування екологічних та громадських груп охорони здоров'я проти промисловості. Перші прагнуть вигоди для населення загалом (наприклад, зменшення впливу токсичних хімічних речовин), тоді як другі намагаються мінімізувати витрати та тягар, що накладаються державними регуляторами. Коли проблеми дуже помітні і громадськість підтримує, уряд може запровадити жорстку політику. Проте якщо питання не є дуже актуальними або громадськість є менш об'єднаною, то промисловість краще просувається на своєму шляху.

На відміну від подібних зусиль із захисту навколишнього середовища, більшість політик щодо природних ресурсів, енергії та охорони природи історично були розподільними. Вони виділяли або розподіляли державні ресурси, часто у вигляді фінансових субсидій або порівнянних специфічних вигід для клієнтських груп. Метою було досягнення соціальних цілей, таких як забезпечення доступу до державних земель для видобутку, випасу, лісового господарства чи відпочинку; захист біологічного розмаїття; або сприяння розвитку енергетичних ресурсів, таких як нафта, вугілля або ядерна енергетика.

На вибір екологічної політики впливають соціальні, політичні та економічні сили, які різняться з року в рік та від одного населеного пункту до іншого. Екологічна політика сьогодні також має надзвичайно широку сферу застосування. Традиційно вважалося, що вона передбачає збереження або охорону природних ресурсів, таких як громадські землі та води, цілина та дикі тварини, і, таким чином, стосується рекреаційних можливостей та естетичних цінностей на додаток до екологічного збереження. Починаючи з кінця 1960-х, цей термін частіше застосовується для позначення зусиль уряду з охорони навколишнього середовища, таких як контроль забруднення повітря та води, які ґрунтуються на занепокоєнні за здоров'я людини.

У промислово розвинених країнах ці політики прагнуть змінити тенденції деградації навколишнього середовища, що впливають на землю, повітря та воду, та працювати над досягненням прийнятних рівнів якості навколишнього середовища.

Однак екологічна політика виходить за рамки охорони навколишнього середовища та охорони природних ресурсів. Вона включає частіше неясні, ніж явні урядові дії, що впливають: на здоров'я та безпеку людини; використання енергії; перевезення; містобудівні проекти та стандарти забудови; сільське господарство та виробництво продуктів харчування; приріст населення; національну та міжнародну безпеку; захист життєво важливих глобальних екологічних, хімічних та геофізичних систем. Отже, екологічна політика має надзвичайно широкий обсяг та має всебічний і зростаючий вплив на сучасні людські справи. Вона охоплює довгострокові та глобальні, а також короткострокові та локальні дії.

Виявлення природи екологічних проблем та рішень, які можуть знадобитися для вирішення їх, мало коли є легким завданням. З кінця 1960-х рр. нас бомбардували новинами про безліч загроз здоров'ю та навколишньому середовищу, з різними натяками про ступінь наукового консенсусу чи про масштаби розбіжностей між екологами та їхніми противниками. Іноді небезпеки дуже помітні, оскільки вони існують для мешканців мікрорайонів поблизу об'єктів-забрудників. Та здебільшого їх немає, і громадяни залишаються спантеличеними щодо серйозності проблем, щодо того, кому вірити та що необхідно робити.

Усе частіше, здається, екологічні проблеми третього покоління, такі як глобальні зміни клімату та втрата біорозмаїття, ще важче розпізнати та вирішити, ніж більш звичні питання першої генерації екологічних проблем початку 1970-х рр. (наприклад, забруднення повітря та води). Рішення можуть бути дуже дорогими, а користь для суспільства є довгостроковою, її може бути важко визнати та виміряти, навіть якщо легко визначити короткострокові витрати та їхній вплив на конкретні галузі чи практики. Таким чином, екологічні проблеми третього покоління, як правило, є більш політично суперечливими та важче вирішуються, ніж екологічні проблеми попередніх епох.

Незважаючи на ці складні умови сьогодення, не існує великої загадки щодо відповідних питань, що стосуються будь-яких суперечок щодо державної політики, у т. ч. пов'язаних із довкіллям. Вони стосуються природи та причин проблем, з якими стикаються (у т. ч. на кого або на що вони впливають та яким чином), що може бути з ними зроблено, і якщо вимагається втручання уряду, які інструменти політики (наприклад, регулювання, державна освіта або використання ринкових стимулів) є найбільш відповідними. Такі ж самі питання виникають під час будь-якої дискусії про урядову та державну політику чи то питання охорони здоров'я, освіти, економіки чи закордонних справ [1, с. 173].

Подолання екологічних ризиків. Як показує практика, ще один набір важливих питань стосується того, що саме і чи взагалі щось робити з екологічними проблемами, коли ми їх визнаємо. Чи достатньо вони серйозні, щоб вимагати дій? Чи потрібне втручання уряду, а чи можна вирішити проблему краще за допомогою альтернативних підходів? На такі рішення впливають судження про суспільні потреби та наслідки для суспільства та економіки.

Для громадськості та її політичних представників існують два складні питання – як визначити так званий прийнятний рівень ризику та як визна-

чити пріоритети екологічної політики. Щорічно у процесі упровадження екологічної політики приймаються незліченні рішення такого роду. Наприклад, протягом останніх кількох років ЕРА боролася зі стандартами щодо миш'яку та інших хімічних речовин у питній воді, викидів ртуті та твердих часток від електростанцій, викидів парникових газів від промисловості та залишків пестицидів, дозволених у продуктах харчування.

Порівняння ризиків та визначення пріоритетів. Уряди мають обмежені бюджетні ресурси, ситуацію значно погіршують економічні спади та періоди переходів між різними стадіями економічних циклів. У таких умовах громадськість також не дуже бажає підвищення податків. Ці умови ставлять політиків та громадськість перед реальним вибором. Наприклад, історично Конгрес США тяжів до відображення поглядів громадськості та визначав пріоритети і бюджети ЕРА у спосіб, що суперечить очевидним ризикам, що існують для нації [3, с. 79–80].

Критики вельми обґрунтовано стверджують, що такі законодавчі рішення сприяють дорогій та неефективній екологічній політиці. Такі зусилля, імовірно, відіграватимуть все більш важливу роль у майбутньому, щоб допомогти вирішити питання екологічної політики, сприяти залученню громадськості та дискусії щодо них, а також допомогти громадськості та політикам зробити критичний вибір щодо політик.

Нарешті, якщо вважається, що втручання уряду є суттєвим, які державні політики є найбільш відповідними та на якому рівні управління (міжнародному, національному, державному чи місцевому) їх слід застосовувати? Уряди мають різноманітний набір інструментів у своєму арсеналі. Вони включають регулювання, оподаткування, використання субсидій та стимулювання ринку, фінансування досліджень, надання інформації, освіти та придбання товарів та послуг.

Останніми роками виникає жвава дискусія щодо відносних переваг та недоліків широко використовуваного регуляторного підходу, а також таких конкуруючих чи додаткових засобів, як ринкове стимулювання, розкриття інформації та державно-приватне партнерство. Такі нові підходи було включено в екологічні політики державного і місцевого рівня.

Як зазначалося раніше, для вирішення питань рівності чи соціальної справедливості аналітики та розробники політики також мають брати до уваги розподіл екологічних витрат, вигід та ризиків у суспільстві, а також у міжнародному масштабі та в поколіннях. Численні дослідження говорять про те, що багато екологічних ризиків, як-от ризики, пов'язані з промисловими об'єктами, непропорційно впливають на бідних громадян та громадян меншості, які більш вірогідно за інших живуть в індустріальних районах із нафтопереробними, хімічними заводами та подібними об'єктами або у внутрішніх містах з високим рівнем забруднювачів повітря. Аналогічно ризики, пов'язані з очікуваними змінами клімату, набагато ймовірніше вплинуть на бідні країни, ніж на заможні індустріальні країни, які краще можуть собі дозволити адаптацію до нового кліматичного режиму, навіть при низькому та середньому сценаріях зміни клімату.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. За всіма цими питаннями щодо природи екологічних проблем та стратегій їхнього вирішення стоїть проста ідея. Покращання реакції суспільства на ці проблеми, особливо у формі екологічної політики, вимагає ретельного оцінювання та серйозних зусиль, щоб визначити, які види рішень

найбільш перспективні. Ніколи не можна мати достатньо інформації, щоб бути впевненими в усіх ризиках, наслідках нинішньої екологічної політики та ймовірній ефективності запропонованих напрямів дій. Однак громадяни можуть краще поводитися з хаосом інформації та аргументами, зосереджуючись на основних питаннях щодо розбіжностей різних політичних цінностей та цілей політики. Якщо громадяни вимагають, щоб ті, хто розробляє політику, зробили те ж саме, ми можемо набагато наблизитися до захисного набору екологічних політик, що пропонує справжню перспективу вирішення багатьох проблем, з якими стикається нація.

Список використаних джерел

1. Anderson, James E. *Public Policymaking: An Introduction*, 8th edn. Stamford, CT : Cengage Learning, 2015. 260 p.
2. Hempel L. C. *Climate Policy on the Installment Plan*. Washington, DC : CQ Press. 2006. P. 288–310.
3. Kraft M. E. *Environmental policy and politics*. New York : Routledge, University of Wisconsin-Green Bay, 2018. 350 p.
4. Tobin R. J. *Environment, Population, and the Developing World*. *Environmental Policy*. Washington, DC : CQ Press, 2016. Vol. 18. P. 311–332.

Yefimov Y. V.,

*Postgraduate Student of Political Science and Philosophy Department, KRI NAPA, Kharkiv
ORCID 0000-0003-2848-5583*

FEATURES OF IMPLEMENTATION AND ENVIRONMENTAL POLICY RISKS

Government policy affects the development and use of economic incentives, changes in the environmental values of society, as well as the usage of energy and resources by government agencies. The implementation of such policy is extremely relevant, since environmental threats pose problems for public or collective benefits that cannot be solved by private actions alone. Topical issues that require improved approaches to identifying the features of ensuring sustainable development of countries by means of environmental policy are highlighted. The issue of trade-off between economic development and environmental security is considered.

Areas, distortions or shortcomings in which environmental problems are theoretically substantiated. These include: 1) scientific knowledge and its usage; 2) the economy and the incentives used in economic policy; 3) environmental values and ethics.

In order to determine the directions of formation and implementation of public environmental policy in the context of the current global environmental challenges, the specific nature of measures to address environmental problems at the national level is analyzed. The substantive characteristics of different types of public environmental policy are determined. Attention is drawn to the need for a comprehensive analysis of social, economic and environmental risks in environmental policy-making.

Improving societal responses to environmental problems and policies to address them requires careful evaluation and serious efforts to determine which types of solutions are most promising and have an acceptable level of risk.

Keywords: ecology problems, environmental policy, environmental values, public, typology of environmental policy, environmental risks, economic incentives.

References

1. Anderson, James E. (2015). *Public Policymaking: An Introduction*. 8th edn. Stamford, CT: Cengage Learning.
2. Hempel, L. C. (2006). *Climate Policy on the Installment Plan*. Washington, DC: CQ Press.
3. Kraft, M. E. (2018). *Environmental policy and politics*. New York: Routledge, University of Wisconsin-Green Bay.
4. Tobin, R. J. (2016). *Environment, Population, and the Developing World*. *Environmental Policy*, 18, 311–332. Washington, DC: CQ Press.

Надійшла до редакції 15.05.2020 р.